

Ungas livssituation i siffror

Lupp 2015 – Kalmarsunds
Gymnasieförbund

Caroline Hansén & Anders Danielsson

Fakulteten för samhällsvetenskap
Utrednings- och forskningservice
Linnéuniversitetet

”Jag skulle vilja påverka skolpolitiken mer. Jag tror att vi som går i skolan vet bättre vad vi vill förbättra eftersom vi befinner oss i den miljön.”

(Elev i åk 8)

Innehållsförteckning

INTRODUKTION	7
BAKGRUND.....	7
SYFTE	8
DISPOSITION.....	8
RAPPORTLÄSNING OCH RESULTATTOLKNING	9
URVAL.....	9
DATAHANTERING	9
JÄMFÖRELSEGRUNDER	10
UNGDOMAR I ÅRSKURS 2	12
FRITID.....	12
<i>Möjligheter till fritidsaktivitet.....</i>	<i>12</i>
<i>Arena för fritidsaktiviteter och medlemskap</i>	<i>14</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>15</i>
SKOLA.....	15
<i>Trivsel, sociala relationer och bemötande.....</i>	<i>15</i>
<i>Miljö och upplevelser.....</i>	<i>16</i>
<i>Inflytande och delaktighet i skolan</i>	<i>16</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>17</i>
POLITIK OCH SAMHÄLLE.....	18
<i>Intresse på nationell och internationell nivå</i>	<i>18</i>
<i>Inflytande och delaktighet – förutsättningar och villkor</i>	<i>18</i>
<i>Ungdomars förtroende för vuxna personer.....</i>	<i>20</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>20</i>
TRYGGHET.....	21
<i>Känslan av trygghet och otrygghet på fysiska platser</i>	<i>21</i>
<i>Hot, våld och kränkande/orättvis behandling</i>	<i>22</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>23</i>
HÄLSA.....	24
<i>Ungdomarnas allmänna hälsotillstånd</i>	<i>24</i>
<i>Träning, kostvanor, samt konsumtion av alkohol, tobak och droger</i>	<i>24</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>25</i>
ARBETE	25
<i>Extrajobb och sommarjobb</i>	<i>26</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>26</i>
FRAMTID	26
<i>Flyttplaner</i>	<i>27</i>
<i>Sociala relationer och framtidsutsikter</i>	<i>27</i>
<i>Sammanfattning</i>	<i>27</i>
SLUTSATSER	28
FRITID.....	28
SKOLA.....	28
POLITIK OCH SAMHÄLLE.....	29
TRYGGHET.....	30
HÄLSA.....	31
ARBETE	31
FRAMTID	32
REFERENSER	33
INTERNET	33
APPENDIX A – GYMNASIET ÅK 2	34

Tabellförteckning

Tabell 1: Deltagandegrad	14
Tabell 2: Mötesplatser och vänskap	14
Tabell 3: Trivsel, bemötande och sociala relationer	15
Tabell 4: Skolmiljö	16
Tabell 5: Delaktighet i skolan.....	17
Tabell 6: Intresse för politik och samhällsfrågor.....	18
Tabell 7: Möjligheter till inflytande	19
Tabell 8: Viljan att påverka	19
Tabell 9: Anledningar till att <i>inte</i> påverka.....	20
Tabell 10: Trygghet på fysiska platser	22
Tabell 11: Hot, våld och trakasserier.....	22
Tabell 12: Utsatthet	23
Tabell 13: Fysiska och psykosociala besvär.....	24
Tabell 14: Extra- och sommarjobb	26
Tabell 15: Planer efter gymnasiet	26
Tabell 16: Flyttplaner	27

Introduktion

I det inledande avsnittet ges en kort presentation av vad som hänt inom det ungdomspolitiska området på nationell och kommunal nivå, samt syftet med Lupp-undersökningen.

Bakgrund

2001 införde dåvarande Ungdomsstyrelsen enkätundersökningen Lupp som står för *”Lokal uppföljning av ungdomspolitiken”* i syfte att stödja landets kommuner i deras ungdomspolitiska arbete. Bakgrunden till Luppen är att de flesta beslut som berör ungas livs- och levnadsvillkor fattas på kommunal nivå. Kommunernas satsningar och politiska inriktningar är därmed centrala i det nationella ungdomspolitiska arbetet.¹ Den nationella ungdomspolitiken har varit sektorsövergripande och berört områden såsom utbildning, inflytande, hälsa, fritid och kultur, samt arbete.²

1 april 2014 bytte Ungdomsstyrelsen namn till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Anledningen var att den nationella ungdomspolitiken ändrade inriktning och mål. Grunden i den nya nationella ungdomspolitiken är att alla ungdomar mellan 13-25 år ska ha *”goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen”*³. Ungdomspolitikens nya strategi är att alla satsningar som berör ungdomar bör utgå från ett ungdomsperspektiv, samtidigt som den grundar sig på tre prioriterade områden – ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa. Den nationella ungdomspolitiken är vägledande för hur kommunerna kan realisera politiken i praktiken. MUCF:s ansvar ligger i att följa upp och analysera livs- och levnadsvillkor för barn och unga i kommunerna. Här spelar resultaten från Luppen en viktig roll. Vidare har ungdomspolitiken sin utgångspunkt i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och barnkonventionen.⁴ Konventionen stipulerar att:

- *Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras (Artikel 2)*
- *Barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid alla beslut som rör barn (Artikel 3)*
- *Barn har rätt till inflytande och delaktighet i alla beslut som rör dem (Artikel 12)*⁵

Konventionen signalerar till vuxenvärlden att på ett mer insiktsfullt sätt inkludera barn och unga i beslut som rör deras liv, utveckling och framtid. Det handlar om att ta barn och unga på allvar, lyssna på dem och lära från dem, samt låta dem ha inflytande i frågor som berör unga.⁶

¹ Wågman 2009, Prop. 2004/05:2 & Prop. 2013/14:191

² www.mucf.se 2016-02-12

³ Prop. 2013/14:191

⁴ www.mucf.se 2016-02-12

⁵ Unicef 2016, Rädda barnen 2016

⁶ Unicef 2016, Rädda barnen 2016 & Wågman 2009

Syfte

Syftet med rapporten är att beskriva och analysera Lupp-studiens resultat av ungdomarnas upplevelser, tankar, funderingar och syn på deras levnadssituation och samhället de lever i.

Resultatet kan användas för att identifiera behov, utforma lämpliga åtgärdsplaner och konkreta handlingsinsatser för ungdomspolitiken.

Disposition

Rapporten är disponerad enligt följande: först en inledande *introduktion* som innehåller bakgrund till rapporten, kommunens ungdomspolitiska arbete, syftet med rapporten samt metod. Sedan följer Lupp-enkätens resultatredovisning. Resultatredovisningen är uppdelad i sju avsnitt; *Fritid, Skola, Politik och samhälle, Trygghet, Hälsa, Arbete* och *Framtid*. Avslutningsvis följer *slutsatser* där huvudresultaten knyts ihop till ett komprimerat underlag för kommunens fortsatta barn- och ungdomspolitiska arbete.

I rapportens resultatredovisning inleds varje kapitel med en kort beskrivning av innehållet och avslutas med en kort sammanfattning. De kommunvisa resultaten jämförs med riksgenomsnittet. För att inte belasta rapporten med för mycket detaljerade resultat återfinns en del material i Appendix. Hänvisningar till dessa tabeller lämnas fortlöpande i huvudtexten enligt hänvisningen Appendix tabellnumrering *A:tabellnummer*.

I resultatredovisningen refererar ”ungdomar” och ”elever” till ungdomar i årskurs 2 (Åk 2) i gymnasieskolan. Jämförelser görs mellan gymnasieförbundet och riket och det redovisas enligt följande: (22 jfr 26 procent), där första siffran är kommunens resultat och den andra siffran redovisar rikets procentsats. Det är alltid år 2015 som gäller om inget annat står. Vidare kommer Kalmarsunds Gymnasieförbund att förkortas KSGYF i rapporten.

Rapportläsning och resultatolkning

Här redogörs för rapportens olika metodologiska implikationer

Urval

Studien riktar sig till ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet för elever bosatta i de kommuner som är medlemmar i KSGYF. Specifikt deltog elever från Jenny Nyströmskolan (Kalmar), Lars Kaggskolan (Kalmar) och Stagneliuskolan (Kalmar). Dessutom deltog Ölands gymnasium (Borgholm) och Stage4you (Torsås). I Lupp 2012 är det inte möjligt att identifiera vilka skolor eleverna går på, men det bör konstateras att i Lupp 2015 var det ungefär 97 procent av de elever som deltog som kom från de tre skolorna i Kalmar: Borgholms gymnasium – en restaurangutbildning – bidrog med en procent av besvarade enkäter och Stage4you Academy – en skola inriktad mot musik, styling och estetik – bidrog med 2 procent.⁷

Totalt samlades 952 enkäter in 2012 och 654 enkäter 2015. Eftersom Lupp 2012 inte tillåter en uppdelning av enkäterna per skola kommer resultatredovisningen att vara sammanslagen, det vill säga Lupp 2102 presenteras som ett paket och så görs också för Lupp 2015. I förekommande fall jämförs detta med riket. Vi har inga uppgifter om antal elever som erbjöds fylla i enkäten och således inga svarsfrekvenser.

Två svagheter med detta är dels det blir omöjligt att vid skolfrågor avgöra vilken skola som åsyftas, dels att det blir omöjligt att vid frågor som rör hemkommunen blir omöjligt att avgöra vilken kommun som avses. Även om det skulle vara möjligt att identifiera elevens hemkommun är det inte självklart att det är denna som är relevant, speciellt inte för de elever som i veckorna lever i Kalmar, Torsås eller Borgholm, men är mantalsskrivna någon annanstans.

Datahantering

Datafilerna som rapporten baseras på har tillhandahållits av MUCF och statistikprogrammet SPSS har använts vid bearbetning och analys av resultaten. Frågor med fasta svarsalternativ har omkodats. Således har svaren ”mycket bra” och ”ganska bra” slagits samman till ”bra”. Att göra så är praktiskt för bivariat analys, samt även med tanke på att antalet svarande är relativt lågt. I annat fall skulle en eller några ungdomar motsvara flera procentenheter. Nackdelen vid omkodning är dock att nyansskillnader försvinner. Om 90 procent av eleverna svarar ”bra” på frågan ”vad tycker du om skolmiljön” så vet vi inte om det var 10 procent eller 80 procent som svarade ”mycket bra”. I förekommande fall noteras det i löpande text eller i fotnoter. Det gör att resultaten bör tolkas med viss försiktighet, både när det gäller jämförelser över tid och vid jämförelse med riket.

Den här typen av enkätstudie erbjuder inga möjligheter att *förstå* resultaten, begränsade möjligheter att *förklara* dem, varpå fokus huvudsakligen är att *beskriva* skillnader där de föreligger, samt att erbjuda rimliga tolkningar där det är möjligt.

⁷ Förändringar kommer dessutom ske: Från hösten 2017 sker inga nya intag till Borgholms gymnasium och Stage4you Academy flyttas från Torsås till Kalmar där eleverna får gå på antingen Jenny Nyströmskolan eller Lars Kaggskolan, beroende på program.

Jämförelsegrunder

Jämförelser med riksgenomsnittet inkluderar *alla* typer av kommuner oavsett deras demografiska struktur, utbildningsnivå, storlek etc. Varje kommun är unik och har sina egna förutsättningar, villkor och utmaningar. Mot den bakgrunden är riksgenomsnittet inte alltid en idealisk referenspunkt, men ofta en praktisk referenspunkt. Att jämföra en kommun med riket bör dock ske med försiktighet utifrån flera skäl. För det första om kommunen uppvisar ett bättre resultat än vad riket gör, så finns risken att kommunen slår sig till ro med slutsatsen *"men vi är bättre än många andra"*. Det finns alltid utrymme för förbättringar och utveckling, speciellt i relation till de nationella ungdomspolitiska mål som slår fast att *alla* ungdomar ska ha *"goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen."* För det andra innebär "riket" inte alla Sveriges kommuner, utan resultaten är ett genomsnitt för de kommuner som valt att delta i Lupp-undersökningen de utvalda åren.

Lupp-enkäten dras med ett antal potentiella problem som läsaren bör hålla i minnet:

- *Jämförelse över tid* försvåras av att frågor tillkommit, tagits bort eller omformulerats. Vissa alternativ i fråga C2 "Hur tycker du det stämmer in på hur det är på din skola?" finns inte med 2009 eller 2015. Andra frågor finns med 2009 eller 2012, men ej 2015. Frågor har också omformulerats och därigenom fått en annan innebörd. Ett exempel är fråga B1 som 2015 formulerades "Hur mycket tycker du att det finns att göra på fritiden?". Motsvarande fråga 2012 löd "Hur mycket fritid har du?" Det är långt ifrån självklart att svaren på dessa två frågor kan jämföras.
- *Otydligt formulerade frågor.* En del frågor är formulerade på ett sätt som gör det svårt att förstå hur eleverna tolkat dessa, och det blir därför svårt att formulera rimliga tolkningar av svaren. Ett exempel är fråga E2 "Hur ofta känner du dig trygg i hemmet?". Den elev som inte svarar "Alltid" kan göra det eftersom hen är mörkrädd eller eftersom hen utsätts för misshandel eller andra övergrepp. Lämpliga åtgärder från kommunens sida, om några, skiljer sig naturligtvis åt beroende på varför eleven inte alltid känner sig trygg hemma. Men Lupp ger som tidigare nämnt inte utrymme för en sådan analys, utan nöjer sig med att beskriva och inte förstå eller förklara.

Resultatredovisning
– Gymnasieelever i årskurs 2

Ungdomar i årskurs 2

Här ges en kort presentation av ungdomarna och hur de upplever sin levnadssituation. Avsnittet är indelat enligt de sju fokuserade områdena: Fritid, Skola, Politik och samhälle, Trygghet, Hälsa, Arbete och slutligen Framtid.

Som framgick i rapportens inledning samlades 952 enkäter in från fem skolor i KSGYF 2012. Tre år senare samlades 654 enkäter in. Tre av dessa skolor stod 2015 för ungefär 97 procent av materialet. Vid övriga analyser i Lupp 2015 låg svarsfrekvensen kring 90 procent, en hög siffra som sannolikt beror på att enkäterna besvarades vid en lärarledd lektion. Det finns inga uppenbara skäl att anta att frekvensen på KSGYF är väsentligt annorlunda.

För fem av de aspekter av nöjdhet som är jämförbara över tid har situationen för eleverna på KSGYF förbättrats över tid (Tabell A2). Det gäller speciellt ekonomi (plus 19 procentenheter), skolan (plus tio procentenheter) och familjen (nio procentenheter). Livet som helhet har förbättrats med sju procentenheter och kompisar med sex procentenheter. Det ligger väl i linje med hur utvecklingen sett ut i riket.

Ungdomarna upplever sig vara nöjda med sina liv och tillvaron har förbättrats sedan 2012 på de flesta undersökta plan, det vill säga skolan, familjen, ekonomi och livet som helhet.

Fritid

Nästan 90 procent av KSGYF:s ungdomar är nöjda med sin fritidssituation, marginellt bättre än i riket (88 jfr 86 procent 2015). Cirka sju av tio ungdomar anser att det finns mycket att göra på fritiden, ett högre resultat än i Lupp 2012. Kalmarsunds Gymnasieförbund ligger också betydligt över riksgenomsnittet (73 jfr 61 procent 2015). Se Tabell A1.

Möjligheter till fritidsaktivitet

Även om majoriteten på KSGYF anser att det finns mycket att göra på fritiden svarar nästan hälften att det utbud som finns inte är intressant. Det är inte helt oväntat att de ungdomar som anser att det finns lite eller inget att göra på fritiden är de ungdomar som anser att de inte är intresserade av de fritidsaktiviteter som erbjuds. När det gäller begränsningar att nyttja fritidsaktiviteterna (familjen säger nej, det är svårt att ta sig dit eller det kostar för mycket) ligger KSGYF konsekvent under riket. Se tabell A3.

På frågan om vilka *fritidsaktiviteter* eller *ställen ungdomarna träffas*, var vissa aktiviteter återkommande. Trots att de har mycket att göra upplever ungdomarna att det saknas en del aktiviteter. Önskan om fler sporthallar, parker och ridhus är några saker som framfördes av ungdomarna. Fritidsaktiviteter över tid inom temat idrott/träning uppgav ungdomarna sig sakna:

”Fler fritidsaktiviteter för tonåringar och ungdomar”

”Idrottsplatser och sådant”

”Kanske ett gym i lilla Hagby, tack”

”Olika dansskolor”

Mötesplatser är ett annat tema som är återkommande. Skillnader mellan KSGYF och riket är inte speciellt märkbar. Några av ungdomarna anser att:

”Café som har öppet på kvällarna där man kan träffa sina vänner”

”MER SAKER SOM FUNKAR FÖR FUNKTIONSHINDRADE!”

”Ställen där folk kan umgås”

Kultur och nöjen är något som ungdomarna gärna vill ha mer av, trots att intresset för kultur/nöjen över tid minskat:

”Olika aktiviteter och utomhus-festivaler då det pågår mycket kring ungdomar”

”En musikalgrupp eller liknande”

”Jag tycker det saknas konstevenemang, åtminstone för ungdomar i min ålder”

Andra återkommande kommentarer rör möjligheten att ta sig till aktiviteter eller mötesplatser:

”Att det inte finns bussar så jag kan ta mig till mina kompisar”

”Det borde finnas mer kollektivtrafik så man kan ta sig till sina kompisar”

Att ta sig till fritidsaktiviteterna upplevs som ett mindre problem på KSGYF än i riket (40 jfr 43 procent, 2015). Kostnaden för aktiviteter upplevs också som ett mindre problem på KSGYF (45 jfr 47 procent, 2015). Stötstenen för KSGYF:s ungdomar är att de aktiviteter som finns inte är de som ungdomarna efterfrågar (56 procent på KSGYF, 64 procent i riket, 2015).⁸

Aktivitetsmått i enkäten tar endast hänsyn till vilken *frekvens* (dag, vecka, månad etc.) fritidsaktiviteten utförs, men inte till *hur mycket tid* (antal minuter och timmar) respektive fritidsaktivitet tar i anspråk. Därmed är det svårt att fördjupa bilden om ungdomarnas fritid är i balans eller inte.

Regelbunden veckovis träning och idrottande är den vanligaste förekommande fritidsaktiviteten både på KSGYF och i riket (76 jfr 74 procent 2015). TV-och datorspelande är den näst vanligaste veckovisa aktivitet på fritiden bland ungdomar i riket, medan ungdomarna på KSGYF oftare går på konsert. Dessutom läser ungdomarna på KSGYF oftare, är mer ute i naturen och besöker oftare bibliotek. För övrigt är skillnaderna marginella. Detaljer i Tabell 1.

⁸ För fullständig tabell se Tabell A3: ”Möjligheter och kostnader för aktiviteter”.

Tabell 1: Deltagande grad

B 3 – Hur ofta gör du följande på din fritid?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Tränar/idrottar (veckovis)	-	76	-	74
Spelar teater/skapar musik/dansar (veckovis)	-	26	-	22
Foto/film, tecknar/målar, skriver, pysslar, syr (veckovis)	-	26	-	24
Spelar TV-spel, onlinespel eller dataspel (veckovis)	-	51	-	50
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar (veckovis)	-	61	-	57
Besöker bibliotek (månadsvis)	29	34	18	28
Är ute i naturen (veckovis)	-	54	-	47
Går på ungdomens hus, fritidsgård (veckovis)	5	5	5	6
Går på konsert (årsvis)	-	65	-	59
Går på teater, musikal eller dansuppvisning (årsvis)	85	45	59	42
Går på museum eller utställning (årsvis)	-	52	-	48
Går på match eller annat idrottsevenemang (veckovis)	12	17	11	19

Arena för fritidsaktiviteter och medlemskap

Var ungdomar träffar varandra på fritiden är ett av områden som studeras i undersökningen. Det absolut vanligaste stället är hemma hos varandra oavsett var i landet de är bosatta. En nyhet för enkäten 2015 är att *Sociala medier* ingår. Dessa virtuella mötesplatser är inte nödvändigtvis substitut till traditionella mötesplatser som ungdomens hus/fritidsgårdar eller idrotts-/sporthallhallar, utan de fungerar som komplement till varandra. Troligen leder det istället till att ungdomarna kan dela sina upplevelser och intressen med fler i sin omgivning mer oberoende av både tids- och rumsdimensionen samt skapa nya vidare sociala nätverk.

Ungdomarna på KSGYF umgås i centrum/på stan i större utsträckning än ungdomar i riket (41 jfr 30 procent). För övrigt är skillnaderna mot riket relativt små: ungdomarna på KSGYF och riket umgås hemma hos varandra, utomhus, i sporthallar, eller på café.

Tabell 2: Mötesplatser och vänskap

B 4 – När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Hemma hos varandra	77	85	79	83
På sociala medier	-	35	-	35
På ungdomens hus, fritidsgård	3	4	4	4
I en föreningslokal	2	1	1	2
I en idrottshall/sporthall	13	23	18	26
På ett café	11	24	14	20
I galleria eller på köpcentrum	5	11	6	14
I centrum/på stan	34	41	5	30
Utomhus	19	28	20	31
Någon annanstans	3	7	4	8

Inom föreningslivet erbjuds ofta mer än bara aktiviteter av olika karaktär. Det ger ökad möjlighet till insikt och kunskap om sig själv, sociala relationer och samhället. Deltagandefrekvensen inom föreningar är något högre på KSGYF än i riket (56 jfr 54 procent 2015)⁹.

⁹ Se Appendix Tabell A4: ”Medlemskap i föreningar”.

Sammanfattning

- Drygt nio av tio ungdomar på KSGYF är nöjda med sin fritid.
- Ett bredare urval av fritidsaktiviteter och anläggningar är något som efterfrågas.
- Drygt fem av tio ungdomar på KSGYF är medlemmar i en förening.
- Trots vissa skillnader är umgängesmonstren på KSGYF och riket likartade: viktiga arenor är hemma hos varandra, på sociala medier, utomhus och i sporthallar.

Skola

Det är naturligtvis viktigt att ungdomarna upplever skolgången som bra och trivsamt samt att de sociala relationerna fungerar. Möjlighet till inflytande och delaktighet i verksamheterna i skolan är även de viktiga faktorer för att ungdomarna ska trivas i skolan.

Trivsel, sociala relationer och bemötande

Skolorna i KSGYF bör enligt Skolverket och skollagen ha en likabehandlingsplan som berör områdena undervisning, förhållningssätt, bemötande, regler och rutiner.¹⁰ Planen innebär att skolorna aktivt ska motverka kränkande behandling och tendenser till trakasserier i skolorna. Skolornas alla verksamheter ska genomsyras av likabehandlingsplanen, när det gäller bemötande, förhållningssätt, undervisning, samt vid skapande av regler och rutiner. All personal berörs av planen och ska aktivt arbeta utifrån den. En indikator på hur väl planen fungerar är hur ungdomarna besvarat enkäten gällande skolgång, trivsel, sociala relationer och bemötande.

Tabell 3: Trivsel, bemötande och sociala relationer

C 2 – Hur tycker du att följande påståenden stämmer in på hur det är i din skola? (stämmer helt/stämmer till stor del, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Jag trivs med stämningen i min skola	88	90	80	82
Mobbning förekommer i min skola	-	7	-	9
Rasism förekommer i min skola	-	10	-	12
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	-	8	-	7
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	32	41	30	42
Elever och lärare bemöter varandra med respekt	73	78	70	75
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	36	43	32	44
Våld förekommer i min skola	4	5	4	7
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	-	69	-	66
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över i skolan	-	53	-	51
Personalen lyssnar på vad elevrådet säger och tar dem på allvar	35	49	34	48
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd/eleveråd	42	-	44	-

Nästan 90 procent av eleverna anser att det är god stämning i skolan, ett resultat högre än rikets. Tio procent anser att det förekommer rasism och sju procent att mobbning förekommer. Sex av tio elever håller *inte* med om påståendet att skolan agerar om en lärare kränker en elev och nästan 60 procent anser

¹⁰ Alla skolor i KSGYF som ingår i LUPP 2015 har likabehandlingsplaner, med undantag för Ölands gymnasium.

att skolan *inte* agerar om en elev mobbar en annan elev. Knappt en tredjedel anser att killar och tjejer blir olika behandlade av lärare. Skillnaderna mot riket är relativt små. De elever som uppfattar stämningen som god i skolan är också i stor utsträckning elever som anser att skolan agerar vid såväl mobbing som kränkande behandling. På KSGYF är det en större andel elever än i riket som anser att lärare och elever bemöter varandra med respekt, andelen är dessutom högre än 2012.

Miljö och upplevelser

Eleverna upplever en förbättrad skolmiljö vad gäller samtliga åtta jämförbara aspekter sedan förra Luppundersökningen: i synnerhet undervisning, skolbibliotek, möjlighet till extra hjälp/stöd av lärarna, elevhälsa, samt tillgång till datorer. *Undervisningen* är en central funktion för ungdomarnas studier. Undervisning tillsammans med schemaplanering (som ungdomarna även *vill* vara med och påverka) påverkar ungdomarnas vardag och sätter ramarna för deras handlingsutrymme. Ungdomarnas upplevelse av undervisningen är en viktig pusselbit för möjligheten att uppnå uppsatta kunskapsmål. *Skolbiblioteket* är en annan central funktion för ungdomarna i deras skolgång, eftersom biblioteket ger möjlighet till en lugn och tyst studieplats. Att *skolmaten* upplevs vara god och håller hög kvalitet är viktigt för att ungdomarna ska orka med en hel arbetsdag i skolan. *Möjligheten till extra stöd/hjälp från lärarna* om behov finns stärker ungdomarnas trygghet och förutsättningarna för att faktiskt uppnå uppsatta kunskapsmål.

Kalmarsunds Gymnasieförbund faller mycket väl ut i jämförelse med sig själv över tiden och med övriga riket, där elevernas uppfattning om skolmiljön, biblioteket, undervisningen, möjligheten att få extra stöd, elevhälsan, datortillgång och lärarna har förbättrats sedan 2012, se Tabell 4. För alla de kriterier som listas i Tabell 4 är andelen elever som är mycket/ganska nöjda högre än i riket. Det är speciellt tydligt vad gäller skolmaten: på KSGYF anser 85 procent att den är mycket eller ganska bra. Motsvarande siffra för riket är 58 procent (siffror för 2015). Vad gäller biblioteket och tillgången på datorer är skillnaderna också påfallande.

Tabell 4: Skolmiljö

C 3 – Vad tycker du om...? (mycket bra/ganska bra, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Skolmiljön	78	95	68	87
Skolbiblioteket	67	94	61	82
Skolmaten	65	85	38	58
Undervisningen	77	94	75	91
Möjligheten att få extra hjälp/stöd av lärarna om du behöver det	71	91	62	84
Elevhälsan	57	90	53	86
Tillgången till datorer	91	99	75	90
Lärarna	76	93	76	90

Inflytande och delaktighet i skolan

För att skolungdomarna ska kunna vara med och påverka, ha inflytande och känna delaktighet i skolan måste de först vara medvetna om sina möjligheter och rättigheter. Nästa steg i processen är att veta inom vilka områden de kan påverka och vilka forum som är tillgängliga till inflytande och delaktighet. För att

inflytande och delaktighet sedan ska fungera måste skolans personal i sin tur respektera de forum som finns och uppmuntra skolungdomarna till delaktighet.¹¹

Elevrådet är ett forum som spelar en allt viktigare roll, både på KSGYF och i riket. Ökningen är markant i båda elevgrupperna. Eleverna på KSGYF förefaller vara något bättre informerade om vad elever ska ha inflytande över. Detaljer finns i Tabell 3.

Vad gäller vilket inflytande eleverna upplever att de faktiskt har, finns detaljer att studera i Tabell 5. Intressant att notera är att andelen som vill påverka de flesta faktorer konsekvent minskat för KSGYF:s elever (undantagen är läxorna där *vill* ökat marginellt och proven där *vill* legat konstant), medan vad eleverna faktiskt upplever att de får påverka har ökat, utom möjligen för skolmiljön inne och ute. En möjlig tolkning av det är att eleverna har möjlighet att driva igenom sina önskemål (vilket syns i raderna *får* påverka), och att behovet av att lyfta krav eller önskemål därför minskar (vilket syns i raderna *vill* påverka). En liknande utveckling kan skönjas för riket, även om förändringarna där är mindre tydliga. Nivåmässigt är det dock ingen större skillnad i *vill*-raderna, men KSGYF-eleverna förefaller ha betydligt större inflytande över vad som lärs ut, hur man arbetar, läxor, prov, schema, mat regler och skolmiljö. Det, i sin tur, är en möjlig förklaring till varför GYFs elever är mer positivt inställda till sin skolmiljö.

Tabell 5: Delaktighet i skolan

C 4 – Hur mycket vill/får du som elev vara med och bestämma om följande (väldigt mycket/ganska mycket, %)		KSGYF		RIKET	
		2012	2015	2012	2015
Vad jag får lära mig	VILL	80	75	78	73
	FÅR	42	46	36	35
Hur vi ska arbeta	VILL	85	86	83	83
	FÅR	55	56	53	53
Läxorna	VILL	78	80	78	76
	FÅR	37	36	32	32
Proven	VILL	79	79	79	75
	FÅR	42	42	39	37
Schemat	VILL	81	75	76	73
	FÅR	25	25	20	22
Maten	VILL	74	66	75	73
	FÅR	24	23	17	20
Skolans regler	VILL	66	46	58	53
	FÅR	27	23	21	25
Skolmiljön inne	VILL	68	58	67	63
	FÅR	31	26	27	30
Skolmiljön ute	VILL	56	50	53	51
	FÅR	26	21	21	25

Sammanfattning

- Den generella trivseln i skolan upplevs som hög på KSGYF där nio av tio elever är nöjda med skolan och nära nio av tio trivs med stämningen i skolan.
- Mellan fem och tio procent uppger att mobbning, rasism, sexuella trakasserier, våld och kränkande/orättvis behandling förekommer.
- Uppfattningen att skolan agerar om en lärare kränker en elev är relativt låg både på KSGYF och i riket.

¹¹ Wågman 2011.

- Generellt sett är ungdomar på KSGYF mer tillfreds med sin skolgång än ungdomar i riket. Undervisningen och lärarna är områden där KSGYF:s och rikets ungdomar förefaller överens i sina upplevelser och som över tid även förbättrats. Den stora skillnaden gäller skolmaten: på KSGYF är nästan fyra av fem elever nöjda med maten medan motsvarande siffra för riket är under 60 procent.
- Ungdomar på KSGYF och i riket *vill* rent generellt gärna vara med och påverka och ha inflytande, betydligt mer än vad de upplever att de *får*. På KSGYF har skillnaden mellan *vill* och *får* dock krympt trendmässigt för de flesta aspekter som studeras. Det kan tolkas som att elever har relativt goda möjligheter att få gehör för sina önskemål.

Politik och samhälle

Målsättningen i demokratiska samhällen är att alla människor ska känna delaktighet och ha möjligheter till inflytande inom områden som berör dem.

Intresse på nationell och internationell nivå

Intresset för internationell politik och globala händelser är större än inrikes samhällsfrågor och har så varit över tid. Samtidigt visar Luppstudien 2015 på ett ökat intresse för inrikes samhälls- och politikerrelaterade frågor, oavsett var i landet de är bosatta.

Intresset för politik är lägre i riket än bland KSGYF ungdomar, där intresset för politik minskat marginellt mellan 2012 och 2015. Intresset för allmänna samhällsfrågor och internationella frågor har också ökat från 2012, speciellt vad gäller vad som händer i andra länder. Utvecklingen påminner om den i riket, om än mindre uttalat. Detaljer finns i tabell 6.

Tabell 6: Intresse för politik och samhällsfrågor

D 1 – Hur intresserad är du av...? (mycket/ganska intresserad, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Politik	48	47	30	38
Samhällsfrågor i allmänhet	48	51	44	51
Vad som händer i andra länder	54	65	53	62

Inflytande och delaktighet – förutsättningar och villkor

Intresset för politik är som framgick i tabell 6 måttligt och det är möjligt att det finns en koppling mellan det och den känsla som finns hos ungdomarna av att inte heller kunna påverka speciellt mycket, varken på KSGYF eller riket, se tabell 7. En viss ökning på KSGYF mellan 2012 och 2015 kan dock observeras. Det förefaller som att intresset bland ungdomarna att vilja vara med och påverka är större (se tabell 8) än vad som framkom av det politiska intresset i tabell 6. En orsak till denna skillnad kan vara ovana och bristande insyn i och förståelse kring politikens organisation och funktionssätt. Värt att notera att dock att möjligheterna till inflytande, på KSGYF såväl som i riket, har ökat, enligt ungdomarnas egna upplevelser.

Tabell 7: Möjligheter till inflytande

D 3 – Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? (mycket/ganska stora, %) ¹²	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	16	19	16	21

Det är positivt att ungdomarna uppfattar att deras möjligheter till inflytande har ökat över tid. Det är samtidigt värt att notera att gruppen ungdomar som *inte vill* vara med och påverka fortsatt är relativt hög, även om en minskning jämfört med tidigare år skett (59 procent av KSGYF:s ungdomar vill inte vara med och påverka 2015). Kalmarsunds Gymnasieförbund ligger här högre än övriga riket (59 jfr 50 procent, se Tabell 8).

Tabell 8: Viljan att påverka

D 4 – Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun? (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	38	41	42	50

När ungdomarna fritt fick ange vad de skulle vilja påverka är det sådant som berör dem i deras dagliga liv som är mest framträdande:

”Vad som händer, miljön, beslut som rör även mig ”

”Så det blir bättre för oss ungdomar ”

”Mer anpassning för rullstolsburna ”

”Segregationen i samhället ”

”Jag vill påverka så mina åsikter lyfts fram och blir hörda ”

”Försummade kulturskolor ”

Om invandring och integration sa några...

”Invandringen, det är för mycket!”

”Hur man placerar och behandlar flyktingar, ensamkommandebarn ”

Andelen ungdomar som *inte är tillräckligt intresserade* av att påverka är betydligt lägre på KSGYF än riket (59 jfr 50 procent 2015). Mönstret är liknande för grupperna som upplever sig *kunna för lite om hur de ska agera* och som *inte tror det spelar någon roll* om de är med och påverkar i frågor som berör

¹² Drygt 40 procent som svarar ”vet inte”

dem samt de som anser sig *inte ha tid*. I samtliga fall sker betydande minskningar mellan 2012 och 2015 (Tabell 9).

Tabell 9: Anledningar till att *inte* påverka

D 4d – Av vilka anledningar vill du inte vara med och påverka?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Jag kan för lite om hur jag ska göra	28	18	28	29
Jag är inte tillräckligt intresserad	58	35	56	59
Jag har inte tid	28	16	27	29
Jag tror inte det spelar någon roll	32	14	32	27
Annat	8	4	8	6

I procent av den andel som svarade ”nej” på frågan i Tabell 8

Ungdomars förtroende för vuxna personer

För att ungdomar ska vilja engagera sig i frågor som rör de själva och samhällsutvecklingen i stort krävs att de har förtroende för politiker, och en tro att deras engagemang kan ge resultat. Med bristande förtroende minskar intresset för att vilja och våga framföra sina åsikter, samt tron på att deras synpunkter tas på allvar.

Ungdomars förtroende för vuxna i allmänhet är något högre på KSGYF än riket (76 jfr 73 procent). Även om förtroendet för vuxna i allmänhet är relativt högt, finns det ändå en grupp ungdomar som har begränsat eller inget förtroende (24 jfr 27 procent, 2015). Det bristande förtroendet för vuxna i allmänhet kan kopplas samman med graden av trygghet på fysiska platser (se avsnitt Trygghet, nedan). Mellan fyra av fem ungdomar på KSGYF som anger att de har mycket stort förtroende för vuxna i allmänhet känner sig oftast eller alltid trygga i bostadsområdet, i centrum, på buss eller tåg och på väg till och från skolan. Omvänt: en stor del av de som känner litet eller inget förtroende för vuxna känner sig aldrig eller sällan trygga på dessa platser. Det mönster är speciellt tydligt när det gäller arenor som kollektivtrafik eller ute på stan. Detaljer om trygghet återfinns i Tabell 10.

Precis som för vuxna i allmänhet är förtroendet för politiker något högre på KSGYF än i riket (37 jfr 34 procent, 2015). Beträffande ungdomar som har bristande förtroende för politiker finns en klar koppling till att eleverna inte vill vara med och påverka för att de tror att det inte spelar någon roll. Av de ungdomar som anger att de inte vill vara med och påverka för att de anser att det inte spelar någon roll uppger 65 procent av eleverna på KSGYF att de har ganska eller mycket litet förtroende för politiker.

Sammanfattning

- Ungdomarnas intresse för politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder har ökat i såväl riket som KSGYF och skiljer sig inte mycket åt oavsett var de är bosatta.
- Det allmänna samhällsengagemanget har ökat på KSGYF sedan 2012. Speciellt markant är att intresset för politik ökat. Samtidigt är intresset för vad som händer i andra länder är större än för inrikesfrågor, både i riket och på KSGYF.
- Mer än hälften av KSGYF:s ungdomar uppger att de inte är intresserade av politik och det kan finnas en koppling mellan detta bristande intresse och den utbredda känslan som finns hos ungdomarna av att de inte kan påverka speciellt mycket.

- Intresset för att vilja vara med och påverka sådant som berör dem är dock högt. Det gäller i första hand fritiden och skolan som enligt citat är de dominerande områden ungdomarna vill känna sig delaktiga i och ha inflytande över.
- Graden av att känna deltagande och ha inflytande kan kopplas samman med graden av förtroende till vuxna i allmänhet och politiker över lag. Resultaten visar att ungdomar på KSGYF generellt sett har bättre förtroende för vuxna och politiker i allmänhet än ungdomar i riket förövrigt. Gruppen ungdomar som har bristande förtroende är i hög grad samma grupp som inte vill vara med och påverka eller som inte tror det spelar någon roll. Ungdomar med bristande förtroende för vuxna är ofta ungdomar som känner sig otrygga på fysiska platser, speciellt i kollektivtrafiken och på stan.

Trygghet

Trygghet är en känsla som kan vara svår att definiera eftersom upplevelsen av trygghet ofta är ospecifik och subjektiv. Tryggheten kan handla om den egna personen, oro för andra personer i sin omgivning samt oro för fysiska platser i samhället.

Känslan av trygghet och otrygghet på fysiska platser

Upplevelsen av trygghet är hög på samtliga av samhällets fysiska platser som är jämförbara över tid, i synnerhet i hemmet och på väg till och från skolan, trots att det minskat något över tid oavsett var i landet ungdomarna bor. *Hemmet* är den fysiska plats i en människas liv som ska erbjuda lugn och ro. Ungdomar på KSGYF upplever en marginellt högre grad av trygghet i hemmet än riket (87 jfr 86 procent 2015). Trots att gruppen ungdomar som upplever hemmet som den tryggaste platsen är hög, är det ändå en grupp som upplever det som mindre trygg på både KSGYF och i riket (13 jfr 14 procent 2015).

På väg till och från skolan är ytterligare en fysisk plats i samhället där ungdomar bör kunna känna sig trygga, men även trygghetskänslan på denna arena har minskat över tid. För KSGYF:s ungdomar var minskningen 13 procentenheter och för riket 23 procentenheter mellan 2012 och 2015. Tryggheten på väg till eller från skolan kan kopplas samma med känslan av trygghet i skolan. På KSGYF upplever ungdomarna en något högre grad av trygghet än riket (68 jfr 64 procent 2015), vilket dock innebär att ungefär nästan var tredje elev på KSGYF känner sig mindre trygg i skolan. Upplevelsen av trygghet i hemmet, till och från skolan samt i skolan kan sättas i relation till om ungdomarna blivit utsatta för våld, hot och trakasserier i det egna hemmet eller skolan. Notera dock ungdomarna på KSGYF känner sig markant mer trygga i kollektivtrafiken och på stan än ungdomar i övriga riket.

Tabell 10: Trygghet på fysiska platser

E 2 – Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen? (alltid, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
I hemmet	88	87	87	86
I mitt bostadsområde	-	64	-	63
På väg till eller från skolan	81	68	79	62
I skolan	-	68	-	64
På stan eller i centrum	50	39	47	31
På buss, tåg eller liknande	50	38	49	33
På Internet	52	48	54	45
På träningen eller annan fritidsaktivitet	-	62	-	59
På ungdomens hus, fritidsgård	29	62	34	22

Hot, våld och kränkande/orättvis behandling

I vilken utsträckning ungdomar upplevt att de utsatts för hot, stöld, misshandel och sexuellt våld/utnyttjande, samt kränkande/orättvis behandling och mobbning har varit relativt konstant över tid, även om en ökning kan skönjas mellan 2012 och 2015. Värt att notera är att gruppen ungdomar som blivit utsatt för stöld eller hot ökat över tid både på KSGYF och i riket. Andelen ungdomar som utsatts för sexuella övergrepp har ökat på KSGYF, men inte i riket.¹³

Tabell 11: Hot, våld och trakasserier

E 1 – Har något av det hänt dig under de senaste sex månaderna?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Någon har hotat mig	9	13	10	15
Någon har stulit från mig	11	13	10	14
Jag har blivit utsatt för misshandel	3	3	3	4
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande	2	3	3	3

Ungdomar som blivit utsatta för mobbning, trakasserier eller utfrysning under de senaste sex månaderna hade ökat bland ungdomarna oavsett var i landet de är bosatta. På KSGYF var det en ökning med sju procentenheter och i riket nio procentenheter sedan 2012.

¹³ Eftersom antalet utsatta är lågt bör resultaten tolkas och behandlas med viss försiktighet. Mörkertalet är ofta stort i dessa avseenden, och då främst vid utsatthet av sexuellt våld/utnyttjande. Anledningen bedöms ofta vara kopplad samman med skam och skuld hos den utsatta. Notera också att det 2015 var 13 ungdomar (av 257) som uppgav att de utsatts för sexuella trakasserier.

Tabell 12: Utsatthet

E 3 – Har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst de senaste sex månaderna (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	8	15	8	17

Av de ungdomar som upplever att de blivit hotade, trakasserade och kränkta sker det främst i skolan, vilket innebär att det sker i klassrummen eller på rasterna, samt på väg till och från skolan. Ungdomarnas utsatthet är något lägre än riket. Värt att notera är att ungefär 50 procent av de som känt sig orättvist behandlade på så sätt att de mått dåligt uppger att det är skolpersonal som stått för den orättvisa behandlingen. Exakt vad orättvist behandlad innebär är oklart, men möjligen finns ett visst samband till att endast 41 procent uppgav att *skolan agerar om en lärare kränker en elev* samt det relativt låga förtroendet för vuxna i allmänhet. Luppenkäten tillåter inte någon djupare analys av detta. Siffrorna för dessa variabler är liknande för hela riket.

Den näst vanligaste plats som ungdomar blir utsatta för kränkande/orättvis behandling eller övergrepp är den digitala sfären. Utsattheten sker då via Internet/mobil och följer på sätt även med ungdomarna in i den privata sfären; när ungdomarna går in och ska läsa sin e-post, läser inlägg på sociala medier, läser eller skriver sms/mms, ringer eller surfar på nätet. Utsatthet via den digitala sfären har haft en stadig om än marginell ökning mellan 2012 och 2015. Andelen ungdomar som utsatts är densamma oavsett var i landet de bor.

Ungdomar som blivit orättvist behandlade och mått dåligt av det har över tid ökat i såväl KSGYF som riket (fem jfr fyra procentenheter). Det är inga stora grupper som blivit orättvist behandlade, men det är ändå en grupp som bör uppmärksammas.¹⁴

Ungdomar som utsatts för orättvis behandling och mått dåligt av det blev utsatta främst av andra ungdomar, familj/släkt, personal inom skolan eller annan person. På KSGYF var det betydligt färre som blev utsatta av andra ungdomar än i riket (33 jfr 51 procent 2015). Vad gäller ungdomar som blivit utsatta av familj/släkt gäller ett liknande förhållande mellan KSGYF och riket (16 jfr 27 procent 2015).¹⁵ Tillfredsställande är att majoriteten vet vart de ska vända sig när de blivit illa behandlade eller mått dåligt. Det finns ändå en grupp som inte vet (16 procent på KSGYF och 18 procent i riket 2015). Vad det beror på och hur man ska kunna nå dessa sista är värt att titta närmare på.¹⁶

Sammanfattning

- Stöld, misshandel, hot och sexuella trakasserier har ökat på KSGYF. De procentuella skillnaderna jämfört med riket är marginella. Även om antalet personer på KSGYF som utsätts för misshandel eller sexuella trakasserier är litet, är det ändå ett problem som ropar efter åtgärder.
- Ungdomar som blivit utsatta för orättvis behandling och mått dåligt av det har främst blivit det av andra ungdomar, familj/släkt eller personal inom skola. Majoriteten av ungdomarna vet vart de ska vända sig om de blivit illa behandlade eller mått dåligt, men det finns ändå en grupp som inte har kunskap om detta.

¹⁴ Se Appendix Tabell 5: ”Orättvist behandlad”.

¹⁵ Andra fysiska platser ungdomar i riket blivit utsatta för orättvis behandling av personal är: inom skolan, socialtjänsten, organisation/föreningar, sjukvården, fritidsgårdar eller annan verksamhet.

¹⁶ Detta är ett potentiellt allvarligt problem: drygt 100 ungdomar i GYF (av totalt 654 svarande) vet inte vart de ska vända sig om de blivit illa behandlade. Ökade informationsinsatser från kommunens sida skulle sannolikt kunna råda bot på detta.

Hälsa

Hälsa är ett komplext fenomen som ofta är sammankopplat med flera olika beståndsdelar i en persons liv. Enligt MUCF är det en rad faktorer som spelar roll för en persons hälsotillstånd. Det är faktorer som självförtroende/självtillit, levnadsvanor, sexuell läggning, ekonomisk situation, koppling till arbetsmarknaden, samt olika former av kränkningar.¹⁷ Ett annat område som Folkhälsomyndigheten lyfter fram är skolstress. Skolstressen har sin grund i:

- strävan att få bra betyg
- en press i mycket eget ansvar
- att ha för höga krav
- att nå skönhetsidealet som förmedlas via media och reklam
- tidsbrist¹⁸

Ungdomarnas allmänna hälsotillstånd

Åtta av tio ungdomar både på KSGYF och i riket uppger att de har förhållandevis god hälsa, trots att de har haft både fysiska och psykosociala besvär så som huvudvärk, ont i magen, stress, nedstämdhet, svårigheter att somna och sömnproblem vid ett flertal tillfällen i veckan. Besvären kan hänga samman på ett komplext sätt och uppstå ur olika orsaker.¹⁹

Tabell 13: Fysiska och psykosociala besvär

F 2 – Hur ofta har du haft följande besvär de senaste sex månaderna?(minst flera gånger i veckan, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Huvudvärk	21	16	20	18
Ont i magen	15	12	14	14
Känt dig stressad	43	45	41	45
Känt dig nedstämd	-	24	-	26
Svårt att somna	30	28	30	28
Sovit dåligt pånatten	29	25	29	26

Andelen ungdomar på KSGYF som känner stress ligger konstant över 40 procent. Ur tabell 13 framgår även att ungdomar på KSGYF känner sig lika stressade som ungdomar i övriga riket (45 procent 2015). För övriga besvär är skillnaderna mellan KSGYF och riket relativt små.

Träning, kostvanor, samt konsumtion av alkohol, tobak och droger

Kost, träning och alkohol är exempel på levnadsvanor som undersöks i Lupp. Innan resultaten presenteras bör något sägas om hur de kan kopplas samman med hälsotillståndet. Regelbunden träning bidrar ofta till en mer positiv bedömning av hälsotillståndet. På KSGYF tränar 57 procent av ungdomarna så att de är andfådda flera gånger i veckan, vilket även motsvarar riksgenomsnittet i Lupp.

¹⁷ Ungdomsstyrelsen, 2007.

¹⁸ Folkhälsomyndigheten 2016; SOU 2006:77.

¹⁹ Wågman 2011 & SOU 2006:77.

Relationen mellan träning, kost, alkohol och psykosociala besvär kan se ut på lite olika sätt. Att hoppa över en måltid kan leda till magont, men magont kan även leda till att en måltid hoppas över. Utebliven måltid leder till andra psykosociala besvär (huvudvärk, trötthet m.fl.). Viktigt att komma ihåg är att hälsotillståndet påverkas av en kombination av faktorer.

Bra och regelbunden kosthållning medför, precis som regelbunden träning, en mer positiv bedömning av hälsotillståndet. Riksgenomsnittet för att hoppa över frukost har över tid varit relativt konstant. Det är ungefär lika stor andel av KSGYF:s ungdomar som väljer att hoppa över frukost, lunch eller middag som i riket. Trenden att hoppa över en måltid har ökat över tid oberoende av var i landet ungdomarna är bosatta.

Konsumtionen av alkohol, tobak och droger har över tid varit konstant eller minskat marginellt både på KSGYF och riket. Trots det är det ändå några få som röker, snusar, dricker folköl eller starkare alkoholhaltiga drycker, samt använder narkotika av olika slag. Konsumtionen av alkohol och tobak är högre på KSGYF än riket 2015,²⁰ medan det är fler ungdomar i riket än på KSGYF som uppger att de får dricka alkohol för sina föräldrar. De vanligaste sätten att få tag på alkohol är genom kompisar/kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner, eller från annan vuxen. Inte heller här har det skett någon förändring över tid. Användningen av narkotika förefaller konstant över tid: Tretton procent av ungdomarna på KSGYF har provat narkotika minst en gång. Motsvarande siffra för riket är elva procent.²¹

Sammanfattning

- Ungdomarna på KSGYF upplever sitt hälsotillstånd som gott och uppvisar även en förbättring över tid. Även om så är fallet, finns tendenser till olika psykosociala besvär. Det besvär som utmärker sig är "känslan av stress". Upplevelsen av stress är dock lägre på KSGYF än i riket.
- Ungdomarnas kostvanor har ändrats över tid. Det är ungefär lika stor andel av ungdomarna på KSGYF som i riket som väljer att hoppa över frukost. Det är också, både på KSGYF och riket, vanligare att hoppa över frukost än att hoppa över lunch eller middag. Att slarva med näringsintaget och hoppa över en måltid kan i förlängningen leda till psykosociala besvär som i sin tur leder till försämrad hälsa.
- Konsumtionen av alkohol, tobak och droger är relativt låg på både KSGYF och i riket. Bland de ungdomar som konsumerar alkohol är det vanligaste sätten att få tag på det genom kompisar/kompisars syskon eller genom partnern.

Arbete

Ungdomars relation till och etableringsmöjligheter på arbetsmarknaden är viktiga aspekter när det gäller synen på skolans roll i förhållande till framtiden. Många ungdomar tar sina första steg in på arbetsmarknaden genom extra- och sommarjobb och en del som inte har planer på att läsa vidare gymnasiet börjar planera för att söka jobb för att lösa sin försörjningsfråga.

²⁰ Detta är speciellt markant för konsumtion av alkohol starkare än folköl: 46 procent av GYFs ungdomar dricker aldrig eller sällan starköl, vin eller sprit, medan motsvarande siffra för riket är 51 procent.

²¹ Se Appendix Tabell A6: "Alkohol- och tobaksvanor" samt Tabell A8: "Användning av droger".

Extrajobb och sommarjobb

Andelen ungdomar som har ett extrajobb är något lägre på KSGYF än övriga riket, vilket även så varit över tid. Nästan 80 procent av ungdomarna på KSGYF hade sommarjobb 2015, vilket är något högre än motsvarande siffra för riket (68 procent 2015). Det vanligaste sättet för ungdomar att få sommarjobb är genom sina sociala nätverk, det vill säga någon i den närmaste familjen alternativt annan släkting eller bekant.

Tabell 14: Extra- och sommarjobb

G 1 & 2 – Arbete (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Har du något extrajobb just nu?	23	23	25	25
Hade du ett sommarjobb i somras?	76	78	68	68

Sammanfattning

- Avsevärt färre ungdomar på KSGYF etablerar sig tidigt på arbetsmarknaden än ungdomar i övriga riket, speciellt vad gäller sommarjobb.
- Andelen ungdomar med extrajobb på KSGYF har ökat markant sedan 2012. Andelen är också högre än i riket.
- Bland ungdomar som sommarjobbat var det vanligaste sättet att få det genom egna sociala nätverket.

Framtid

En stor del av ungdomarna planerar att läsa vidare efter gymnasiet, i Sverige eller utomlands. Intresset för att läsa vidare efter gymnasiet är marginellt lägre på KSGYF än i riket (28 jfr 30 procent). Vad som möjligen sticker ut i Tabell 15 är att en lägre andel ungdomar på KSGYF vill börja jobba efter gymnasiet, i den egna kommunen eller någon annanstans i Sverige.

Tabell 15: Planer efter gymnasiet

H 1 – Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Studera på högskola/universitet i Sverige	17	19	25	22
Studera utomlands	10	9	4	8
Studera på Komvux	1	0	1	1
Studera på folkhögskola	1	1	1	1
Jobba här i kommunen eller i en kommun i närheten	15	13	22	16
Jobba någon annanstans i Sverige	10	8	11	9
Jobba utomlands	15	14	7	10
Resa	21	25	10	20
Annat	4	4	4	4
Vet inte	9	7	14	8

Flyttplaner

De viktigaste skälen till att vilja flytta från sin hemkommun är arbete eller studier. Mellan 2012 och 2015 ökade andelen ungdomar på KSGYF som planerar att flytta från hemkommunen, en trend som går igen för riket. Anledningarna till flytt för både arbete och studier är lägre på KSGYF än i riket (för arbete 33 jfr 44 procent; för studier 37 jfr 51 procent).

Tabell 16: Flyttplaner

H 3 – Tror du att du kommer flytta från den kommun där du bor?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Ja	62	76	62	73
Nej	71	24	9	27

Sociala relationer och framtidsutsikter

Det bästa med hemkommunen enligt ungdomarna på KSGYF är närheten till familjen/släkten, och kompisar eller partner. En liknande observation kan göras för riket. Ungdomarna på KSGYF värderar sociala relationer marginellt högre än riket. Ungdomarna på KSGYF upplever sin hemkommun som en kommun med bra miljö för barn att växa upp i²².

Närheten till familj och släkt upplevs vara det bästa med hemkommunen, vilket visar på att goda sociala relationer mellan ungdomarna och sin familj. Vidare kan koppling till ungdomarnas uppfattning om de får gifta sig med vem de vill göras. Upplevelsen av valfriheten av framtida maka/make är något lägre på KSGYF än riket (88 jfr 91 procent 2015). Trots den höga valfriheten finns det ändå en grupp ungdomar som inte får välja helt fritt. Aspekter som har betydelse i valet av maka/make/partner är: *bara om personen har samma religiösa/etniska/kulturella bakgrund som min egen familj* eller *om personen är av ett annat kön än mig*. Skillnaderna är inte särskilt tydliga varken på KSGYF eller i riket över tid²³.

Generellt sett verkar ungdomarna på KSGYF se mer positivt på framtiden än vad ungdomar gör i riket, även om skillnaden är marginell (93 jfr 92 procent). Positivt är att majoriteten ser ljus på sin framtid, men trots det finns ändå en grupp om sju respektive åtta procent av ungdomarna i landet som inte gör det. Frågan som bör ställas är: *Vad berordet på?*

Sammanfattning

- Majoriteten av ungdomarna som vill läsa vidare efter gymnasiet vill göra så i Sverige.
- De vanligaste anledningarna till flytt från hemkommunen är arbete och studier, även om det ändrats över tid.
- Enligt ungdomarna är det bästa med hemkommunen närheten till familj och släkt, kompisar eller flickvän/pojkvän/partner, men även att det är bra miljö för barn att växa upp i.
- Generellt sett ser ungdomarna på KSGYF mer positivt på framtiden än vad ungdomar i riket gör, även om skillnaden är marginell.

²² Se Appendix Tabell 11: ”Det bästa med kommunen”.

²³ Se Appendix Tabell 12: ”Giftermål”.

Slutsatser

I det slutsatskapitel lyfts studiens viktigaste resultat fram samt belyser resultat som utmärker sig genom att siffrorna avviker på ett speciellt sätt uppåt eller neråt gentemot riksgenomsnittet eller gentemot den egna kommunen över tid. Avsikten är som inledningsvis nämnt, att fungera som en värdejämförelse i tiden samt ge ett komprimerat underlag över hur ungdomarna upplevt sin livssituation över tid avseende de fokuserade områdena: Fritid, Skola, Politik och samhälle, Trygghet, Hälsa, Arbete samt Framtid. Förhoppningsvis kommer resultaten att fungera som ett underlag för att identifiera olika behov som i sin tur kan leda till lämpliga åtgärdsplaner och konkreta handlingsinsatser för det fortsatta ungdomspolitiska arbetet.

Fritid

En stor del av människors vardag handlar om att få livets alla delar att gå ihop, så även för ungdomar. Det handlar om att fördela tiden och uppmärksamheten mellan skola, fritid och familjen efter de förutsättningar som ges. Det är ett bra kommunbetyg att drygt nio av tio ungdomar på KSGYF uppger att de känner sig nöjda med sin fritid.

Den populäraste och vanligaste fritidssysselsättningen bland ungdomar är idrott/träning, oavsett om det är strukturerad träning inom föreningslivet eller annan form för mer fri ostrukturerad träning. Cirka sju av tio anser att det finns fritidsaktiviteter att utöva, men att mycket av utbudet som finns inte intresserar dem. Det efterfrågas möjligheter till ett bredare urval av båda ovanligare och mer specialiserade aktiviteter, såsom t ex curling, crossbana eller rullskidsbana.

Drygt fem av tio elever är medlemmar i en förening. Möjligheterna att utöva olika fritidsaktiviteter upplevs som mindre problematiska bland ungdomarna på KSGYF jämfört med riket och en möjlig förklaring kan vara att KSGYF är en centralort med ett relativt stort utbud av aktiviteter inom ett rimligt koncentrerat område.

Svårigheter att ta sig till aktiviteterna kan kopplas samman med ekonomiska förutsättningar. Det är inte enbart aktiviteten i sig som kostar pengar, utan även resorna till och från tillkommer. Ekonomiska begränsningar påverkar möjligheterna till utövande och deltagande. Av eleverna på KSGYF var det 45 procent som upplever att det finns ekonomiska begränsningar. Vad det beror på (brist på pengar, dyrare fritidsaktiviteter eller tilläggskostnader av olika slag) är svårt att identifiera. Ekonomiska begränsningar förefaller dock vara av mindre betydelse på KSGYF än i övriga riket.

Trots vissa skillnader är umgängesmonstren på KSGYF och riket likartade, där viktiga mötesplatser är *hemma hos varandra, på sociala medier, utomhus* och *i sporthallar*.

Skola

Skolan lägger grunden för ungdomarnas framtida förutsättningar för fortsatta studier på gymnasial och eftergymnasial nivå, samt för möjligheter till arbete. Mycket av ungdomarnas tid läggs i skolan och i de sociala relationer som utvecklas där. För att ungdomarna ska må bra, kunna utveckla sig till självständiga trygga individer med förmåga att skapa goda sociala relationer, är det viktigt att skolan inte bara är en plats för kunskapsutveckling, utan även en plats för trivsel och kunna uppmuntra till nyfikenhet. För att det ska vara möjligt är det av vikt att ungdomarna känner en grundläggande social och fysisk trygghet och tillhörighetskänsla i skolmiljön.

Kalmarsunds Gymnasieförbunds ungdomar ger skolan ett bra omdöme. Nio av tio elever uppger att de tycker skolmiljön är bra och trivs med stämningen i sin skola, men inget är så bra att det inte kan göras bättre. Även om de allra flesta ungdomarna trivs i skolan förekommer *rasism, mobbning, våld* och olika former för *trakasserier*. Upp till var tionde elev anser att mobbing, rasism, våld och sexuella trakasserier förekommer. Problem existerar alltså och det förebyggande arbetet behöver fortsätta och vidareutvecklas.

Den grupp ungdomar som upplever att trivseln i skolan är hög är i stor grad samma personer som anser att skolan hanterar såväl problem med mobbing som med kränkande behandling.

När det gäller hur lärare och elever bemöter varandra, med respekt är det nästan åtta av tio som anser att elever och lärare bemöter varandra med respekt. Detta är något högre än riksgenomsnittet.

Ungdomarnas uppfattning om hur skolan agerar om en *lärare kränker en elev* är relativt låg oavsett var i landet ungdomarna är bosatta. Färre än hälften av eleverna på KSGYF såväl som i riket anser att skolan agerar om en lärare kränker en elev. Värt att notera är dock att andelen som anser att skolan agerar har ökat sedan 2012. Trots en förbättring sedan 2012, visar resultatet att skolans agerande är bristfälligt och att det är ett område som kan behöva arbetas vidare med och förbättras.

Vad den bristande tilltron har sin grund i är svårt att veta, men det kan vara allt från trygghet, delaktighet och inflytande samt upplevelsen av att lärare uppges behandla killar och tjejer olika. Det visar att arbetet med likabehandlingsplanerna i skolorna och det ungdomspolitiska arbetet är viktigt och bör vidareutvecklas.

Lupp-undersökningen fördjupar sig i nio områden kring vad tonåringarna upplever att de *vill och får* vara medbestämmande i kring skolan; Dessa nio områden är *vad jag får lära mig, hur vi ska arbeta, läxorna, proven, schemat, maten, skolans regler* samt *skolmiljön inne och ute*. Samma relation råder på KSGYF som i riket, ungdomarna *vill* påverka mer än de upplever att de *får*. Andelen hur mycket eleverna får påverka visar att gymnasieelevernas önskemål uppmärksammas. Skillnaden mellan vad eleverna vill påverka och vad de upplever att de får påverka har minskat radikalt, vilket innebär att gymnasieeleverna får allt bättre gehör för sina önskemål.

Ungdomar på KSGYF är mer tillfreds med sin skola än ungdomar i riket. *Skolmiljön, undervisningen* och *elevhälsan* är områden där KSGYF:s och rikets ungdomar förefaller överens i sina upplevelser och som över tid även förbättrats.

Det som utmärker sig i Tabell 4 är *skolmaten*. Medan knappt 60 procent av eleverna i riket anser att skolmaten är mycket eller ganska bra, är motsvarande tal för KSGYF 85 procent. En sak som markant förbättrats över tid är uppfattningen att *tillgången till datorer är god*: År 2015 ansåg 99 procent av eleverna att den var ganska eller mycket god.

Politik och samhälle

Generellt *vill* ungdomarna vara delaktiga och ha inflytande över beslut som berör dem, samtidigt som de upplever att de *inte får* vara med och påverka i och över beslut som berör dem i skolan och samhället i övrigt. Enligt den nya nationella ungdomspolitikerna ska ungdomarna ha inflytande och vara delaktiga i samhällsutvecklingen, men utifrån ungdomarnas upplevelser är det möjligt att visa att KSGYF har behov av att fortsättningsvis prioritera det ungdomspolitiska arbetet. Ungdomarna behöver mer information om vad de kan ha inflytande över i skolan, samhället i övrigt och hur de kan vara delaktiga och vilka möjligheter till påverkan som faktiskt finns.

Resultaten visar att ungdomar på KSGYF generellt sett har bättre förtroende för vuxna och politiker i allmänhet än ungdomar i övriga riket. Ungdomarnas intresse för *politik* och *samhällsfrågor* i allmänhet är dock inte särskilt högt. Värt att notera är att andelen ungdomar som inte är intresserade av politik eller frågor som rör samhället är betydligt högre än de som är intresserade. Grunden till det svala intresset kan ha sin grund i att ungdomarna upplever att de *kan för lite* om hur de ska göra, *inte är tillräckligt intresserade*, anser sig *inte ha tid*, samt att *förtroendet för politiker* är lågt. Det sistnämnda har en nära koppling till känslan av huruvida ungdomarnas åsikter spelar roll eller inte, alltså om de kan påverka eller inte, men även med påståendet att de inte vet hur saker fungerar. Kunskapen och förtroendet kan vara högre om informationen och närheten till politiken prioriteras. Intresset för att vilja vara med och påverka sådant som berör dem är dock högt, så intresset för politik kan ändå vara större än vad de är medvetna om och kan koppla samman och uttrycka.

Ungdomarna vill enligt citat ur rapportens öppna svarsalternativ, ha inflytande över såväl skola som fritid. Det är centrala delar i deras nuvarande livs- och levnadssituation och viktigt för gruppen ungdomar som helhet. De ungdomar som upplever att de faktiskt har en möjlighet att påverka är också de ungdomar som känner förtroende för politiker och vuxna i allmänhet. Den grupp av ungdomar som inte känner förtroende för vuxna är också i stor utsträckning de ungdomar som känner sig otrygga på platser som i skolan, i centrum eller på allmänna transportmedel.

Ungdomarnas intresse för politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder har ökat i såväl riket som på KSGYF och skiljer sig inte mycket åt oavsett var de är bosatta. Speciellt har intresset för vad som händer i andra länder ökat bland eleverna på KSGYF där ökningen är nio procentenheter sedan 2012.

Trygghet

Genomgående har alla ungdomarna blivit otryggare på samhällets olika fysiska platser i både KSGYF och i riket. Denna känsla av ökad otrygghet återfinns på flera platser, från det egna *hemmet* till *skolvägen*, på *bussar*, på *stan*, och på *fritidsgårdar*. Desamma gäller *Internet*, vilket i spegling av de senaste årens mediala uppmärksammade kring händelser på sociala medier inte är förvånande.

Hemmet bör vara den plats som inger en människa trygghet. Så är det dock inte för alla. Majoriteten av ungdomarna uppgav att de *alltid* känner sig trygga i hemmet (87 procent). Samtidigt visar trenden att andelen minskat på KSGYF över tid. Den grupp ungdomar som *alltid* känner sig trygga i hemmet är visserligen hög, men det visar dock på att det finns en liten grupp som inte *alltid* är det. Anledning till otrygghet i hemmet kan ha sin grund i kränkande/orättvis behandling, våld eller andra övergrepp, alkohol, drog eller annat missbruk hos familj och släkt. Att öka andelen ungdomar som alltid känner sig trygga i hemmet är ingen lätt uppgift och fordrar insatser från kommunen på ett kommun- och förvaltningsövergripande plan, samt att personal inom skolan får kunskap och information om hur de tidigt kan upptäcka tecken som indikerar på utsatthet, oavsett om det är i ungdomens egna hem eller på någon annan fysisk plats i kommun. Politiker är viktiga i kommunens arbete att prioritera utsatthet hos unga. Det görs lättast (och kanske även bäst) genom att medvetandegöra och synliggöra problematiken om att det finns barn och ungdomar som är utsatta i det egna hemmet och på samhällets olika arenor. Det finns ock skäl att uppmärksamma det faktum att sex av tio elever inte alltid känner sig trygga på stan eller i kollektivtrafiken.

Ungdomarnas känsla av trygghet påverkas av i vilken utsträckning de varit utsatta för *hot, stöld, misshandel, sexuellt våld/utnyttjande, kränkande/orättvis behandling och/eller mobbning*²⁴. Stöld och misshandel visar sig vara de kategorier som ökat mest över tid i såväl KSGYF som riket. På frågan om *mobbning* anger 15 procent av eleverna att de blivit mobbade, trakasserade eller utfrysta under de senaste sex månaderna, en oroande ökning med sju procentenheter från 2012.

Kränkande/orättvis behandling förekommer inte enbart på fysiska platser, utan även i den digitala sfären. Det innebär att ungdomar som utsätts för negativ behandling och övergrepp sällan känner sig fria från det, eftersom mobil/internet alltid finns tillgänglig dygnet runt, i hemmet och i skolans olika sfärer som klassrummen, skolbiblioteket, på rasterna m.fl. Det går varken att gömma sig, värja sig eller fly ifrån hotet.

Ungdomarnas känsla av trygghet eller otrygghet på olika fysiska platser, privata eller offentliga, kan mycket väl inverka på deras allmänna hälsotillstånd. Känslan av att aldrig riktigt känna sig trygg och fri från utsatthet kan ta sig i uttryck i till exempel psykosociala besvär.

Hälsa

Generellt uppfattar ungdomarna sin hälsa som i allmänhet god. År 2015 angav nio av tio att de uppfattar sin hälsa som mycket eller ganska bra, ett resultat högre än rikets. Ungdomarnas hälsotillstånd har på KSGYF även förbättrats över tid: Trots det upplever ungdomarna ändå olika psykosociala besvär. De besvär som utmärker sig mest är: svårigheter att somna, nedstämdhet och känslan av stress. Upplevelsen av stress är något lägre på KSGYF än riket. 2015 angav 45 procent av ungdomarna att de varit stressade minst flera gånger i veckan. Ungdomarnas känsla av stress har ofta sin grund i samhällets och deras egna krav på prestationer. Ungdomar ställer idag höga krav på att klara av och prestera i skolarbetet, utöva och prestera inom idrott/träning, samt att leva upp till förväntningarna inom livets alla områden.

Ungdomarnas kostvanor har ändrats över tid. Det finns en tendens till att en större andel väljer att hoppa över måltider, främst frukost. Det är både på KSGYF och riket vanligare att hoppa över frukost än att hoppa över lunch eller middag. Det kan i sin tur leda till försämrad hälsa genom olika typer av besvär som huvudvärk eller magont och dessutom försämrade prestationsförmågan.

Konsumtionen av alkohol, tobak och droger är låg både på KSGYF och i riket. Bland de ungdomar som konsumerar alkohol är det vanligaste sättet att få tag på det genom kompisar/kompisars syskon eller genom partnern.

Arbete

Betydligt fler ungdomar på KSGYF arbetar än ungdomar i övriga riket med sommarjobb. Andelen ungdomar med extrajobb på KSGYF har legat konstant 2012. Det vanligaste sättet att få ett jobb är via kontakter i det sociala nätverket. Möjligen finns utrymme för kommun och skola att vidta åtgärder i syfte att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för ungdomar utan ett adekvat socialt nätverk.

²⁴ Notera att antalet ungdomar som utsatts för stöld, våld eller trakasserier är litet, så resultaten bör tolkas med försiktighet.

Framtid

En stor andel ungdomar på KSGYF tror sig komma flytta ifrån hemkommunen, hela 76 procent, vilket är tre procentenheter mer än riksgenomsnittet och innebär en ökning med fjorton procentenheter sedan Lupp-mätningen 2012. Tonåringarna som tror sig komma flytta, anger arbete eller studier som de viktigaste skälen, med önskan att komma närmare en större stad och/eller tillgängligheten till prefererade fritidsintressen.

Kalmarsunds Gymnasieförbunds ungdomar etablerar sig i högre omfattning tidigt på arbetsmarknaden genom den högra andelen extra- och sommarjobb jämfört med riket, har även en större andel ungdomar som planerar att jobba direkt efter gymnasiet än övriga riket. Det är då inte inom den egna kommunen ungdomarna tänker arbeta, utan på annan ort i Sverige (13 procent jfr 9 procent för riket) eller utomlands (12 procent, jfr 10 procent för riket). Det bästa med hemkommunen enligt ungdomarna, är närhet till familjen och partner. Dessutom anges att det är en bra miljö för barn att växa upp i som en viktig faktor.

Avslutningsvis ser ungdomarna på KSGYF positivt på framtiden, precis som ungdomarna i riket.

Referenser

Prop. 2004/05:2 *Makt att bestämma – rätt till välfärd*

Prop. 2013/14:191 *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*

SOU 2006:77. *Ungdomar, stress och psykisk ohälsa – analyser och förslag till åtgärder*. Statens offentliga utredningar, 2006.

Ungdomsstyrelsen (2007) ”Ungdomar, fritid & hälsa – en forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer”, Nr. 2007:13, ungdomsstyrelsens skrifter. Fritzes tryckeri, ISBN-978-91-89050-99-0

Westring M. 2012, *Rapport – Lupp 2012, Resultat och analys av enkätundersökning årskurs 8*, GYFs kommun, 2012.

Wågman T. 2009, *Lupp 2009 – Det som gäller ungdomars framtid*. Mörbylånga kommun, 2009

Wågman T. 2011 *Lupp 2011 – Lyssna mer på ungdomarna. Gör inte bara undersökningen, utan gå ut och prata med oss!* Skövde kommun, 2011.

Internet

Folkhälsomyndigheten, 2016-02-26. *Barn och ungas hälsa och Psykisk ohälsa vanligare bland elever som är stressade* (Pub. 2016-02-18)

www.folkhalsomyndigheten.se

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhälles frågor, 2016-02-12

www.mucf.se (under fliken Sveriges ungdomspolitik)

Rädda barnen 2016-02-16

www.raddabarnen.se

Skolverket 2016-05-25

www.skolverket.se

United Nations International Children Emergency Fund (United Nations Children's Fund) Unicef, 2016-02-26

www.unicef.se

Appendix A – gymnasiet åk 2

Tabell A1: Fritiden

B 1 – Hur mycket tycker du det finns att göra på fritiden? (väldigt mycket/ganska mycket, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	69	73	60	61

Tabell A2: Nöjdhet

A 10 – Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande? (mycket nöjd/ganska nöjd, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Skolan	78	88	73	85
Kompisar	88	94	86	92
Familjen	83	92	83	92
Dina pengar	55	74	55	75
Fritiden	-	88	-	86
Livet som helhet	80	87	80	86

Tabell A3: Möjlighet och kostnader för fritidsaktiviteter

B 2 – Hur stämmer dessa påståenden in på dig? (stämmer helt/stämmer delvis, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Det finns saker att göra, men inget som intresserar mig	-	56	-	64
Det finns saker att göra, men min familj säger nej	-	8	-	10
Det finns saker att göra, men jag kan inte ta mig dit	-	40	-	43
Det finns saker att göra, men det kostar för mycket	-	45	-	47

Tabell A4: Medlemskap i föreningar

B 6 – Är du medlem i någon förening? (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
53	56	53	54	

Tabell A5: Orättvist behandlad

E 4 – Har du de senaste sex månaderna blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt? (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	31	36	33	37

Tabell A6: Alkohol-, tobaks- och drogvänor

F 6 – Hur ofta brukar du? (sällan/aldrig, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Röka cigaretter	72	73	62	76
Snusa	85	88	77	84
Dricka folköl	82	85	66	82
Dricka starköl, starkcider, alkoholisk vin eller sprit	49	46	28	51

Tabell A7: Konsumtion av alkohol

F 7 – Får du dricka alkohol för dina föräldrar? (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	39	33	42	35

Tabell A8: Användning av droger

F 8 – Har du någon gång använt narkotika? (ja, %)	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
	8	9	11	11

Tabell A9: Planer för fortsatta studier efter gymnasiet

H 2 – Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Ja, på universitet/högskola	28	32	25	59
Nej, jag kommer inte att läsa vidare	58	61	55	17
Vet inte	14	7	14	24

Tabell A10: Anledning till flytt

H 3b – Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Arbete	29	33	28	44
	26	37	27	51
Mina fritidsintressen	4	10	6	17
Kompisar eller flickvän/pojkvän/partner	8	10	7	14
Familj och släkt	1	3	2	5
Bostadssituationen i kommunen	2	3	2	4
Vill ha närmare till naturen	-	0	-	2
Vill ha närmare till större ort/stad	-	27	-	26
Här kan jag inte vara den jag är	-	1	-	7
Vet inte	2	3	1	4
Annan orsak	4	9	4	12

Som procent av den andel som svarade ”ja” på frågan ”Kommer du att flytta från kommunen?”

Tabell A11: Det bästa med kommunen

H 4 – Vad tycker du är det bästa med att bo i din kommun?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Möjligheten till arbete	11	14	11	15
Möjligheten till fortsatta studier	12	10	12	9
Mina fritidsintressen	-	18	-	22
Kompisar eller flickvän/pojkvän/partner	25	44	26	46
Familj och släkt	48	51	47	52
Bostadssituationen i kommunen	2	5	3	4
Närheten till naturen	-	22	-	22
Närheten till större ort/stad	-	5	-	7
Bra miljö för barn att växa upp i	7	28	7	21
Här kan jag vara den jag är	-	10	-	9
Vet inte	18	12	19	11
Annan orsak	7	4	7	3

Tabell A12: Giftermål

H 5 – Får du gifta dig med vem du vill?	KSGYF		RIKET	
	2012	2015	2012	2015
Ja, jag får gifta mig med vem jag vill	92	91	91	91
Ja, men bara om personen har samma religiösa/etniska/kulturella bakgrund som min familj	3	3	3	3
Ja, men bara om personen är av ett annat kön än mig	-	1	-	2
Nej	2	1	2	1
Vet inte	4	3	5	3

